

EKP uuden vaikuttajan silmin

Studia Monetaria 8.2.2005
Suomen Pankin rahamuseo

Pääjohtaja
Erkki Liikanen

Alkutahdit

- Sodan jälkeen pohdittiin, miten Eurooppaan voidaan taata rauha
Jean Monnet:
 - rajaton kansallinen suvereniteetti ja nationalismi johtavat sotaan
(Paasikivi puhui staatsräsonista ja päätyi samaan johtopäätökseen)
 - Monnet ja Ranskan ulkoministeri Robert Schuman v. 1951:
 - hiilen ja teräksen hallinnan siirto ylikansalliselle yhteisölle
vakiinnuttaisi Saksan ja Ranskan suhteet
- ⇒ Ranska teki aloitteen (Schumanin julistus), joka johti Hiili- ja teräsyhteisön perustamiseen
- Aloite puolustusyhteistyön kehittämiseksi v. 1954 kaatui
- ⇒ katse poliittisesta yhteistyöstä taloudelliseen ⇒ EEC

Periaatteet, joille EU rakentuu

- Päätöksentekoa määrää laki, ei voima
 - Jäsenmaiden keskinäisiä suhteita määrää laillisuuden ja oikeusvaltion periaate
- ➡ Perustamissopimus ja yhteiset instituutiot ovat kaikkien jäsenmaiden suoja koosta riippumatta

Ratkaisu Paasikiven ongelmaan staatsräsonista ja pienten maiden kohtalosta?

Hiili- ja teräsyhteisöstä yhteiseen valuuttaan

Eurooppa-neuvosto perustaa
Delorsin komitean 1988

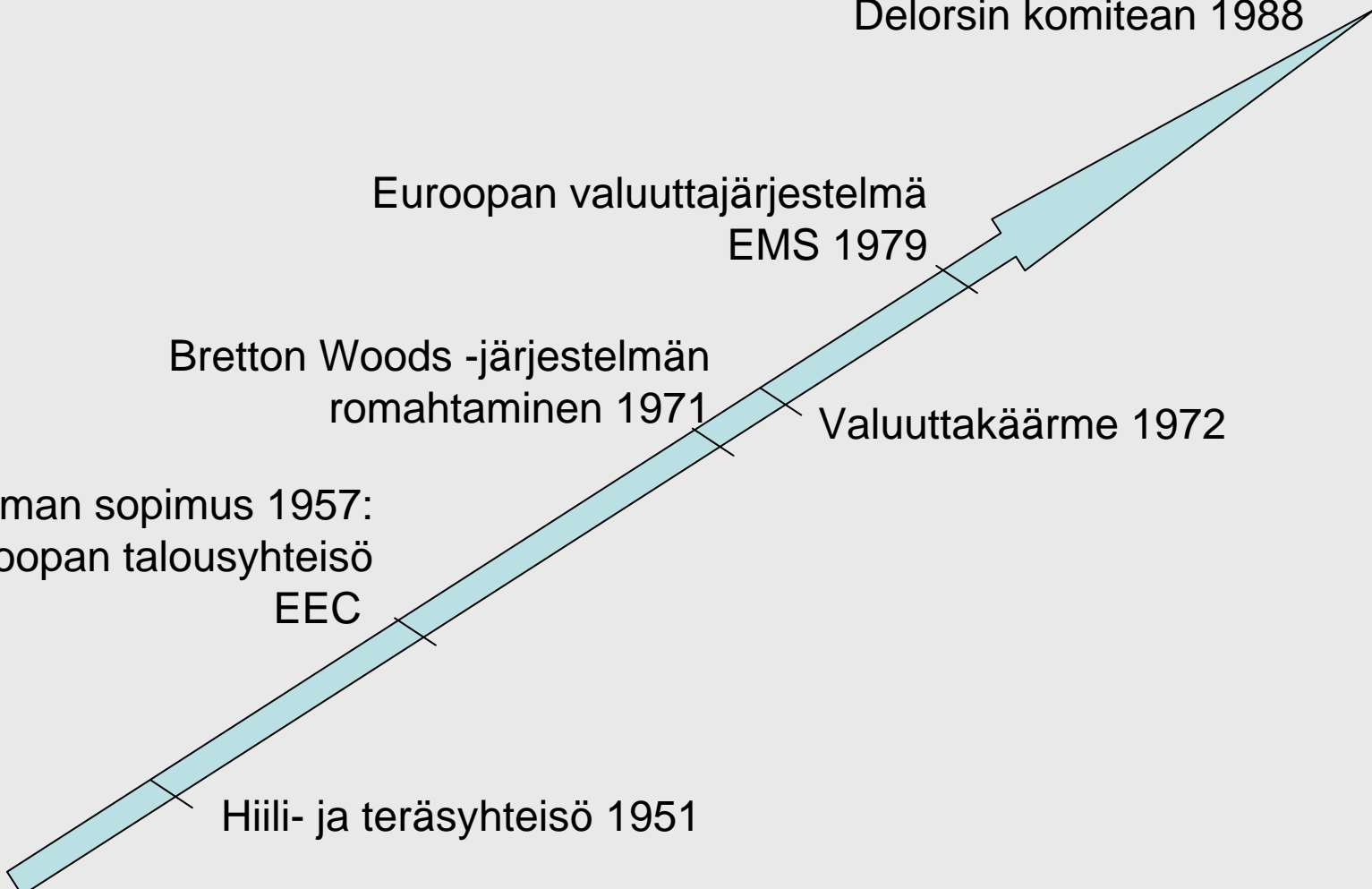
Euroopan valuuttajärjestelmä
EMS 1979

Bretton Woods -järjestelmän
romahtaminen 1971

Valuuttakäärme 1972

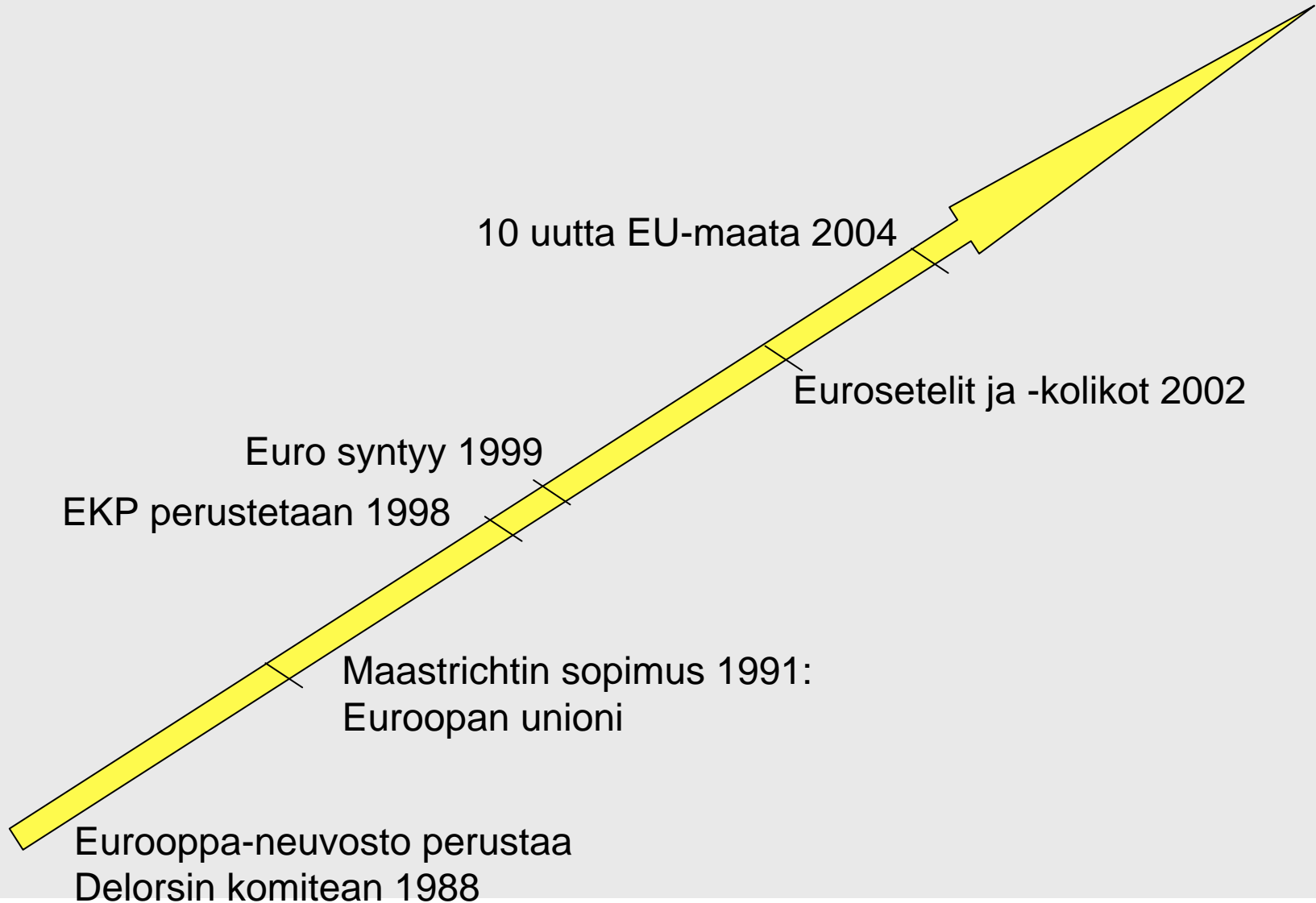
Romaan sopimus 1957:
Euroopan talousyhteisö
EEC

Hiili- ja teräsyhteisö 1951

Delorsin komiteasta Talous- ja rahaliittoon

Maastrichtin sopimus: yhteinen rahapolitiikka

- Yhteensovittamaton kolminaisuus: 1) pääomien vapaa liikkuvuus, 2) kiinteät valuuttakurssit ja 3) itsenäinen rahapolitiikka
- EU:ssa yhteensovittamaton kvartetti: 1) tavaroiden vapaa liikkuvuus, 2) pääomien vapaa liikkuvuus, 3) kiinteät valuuttakurssit ja 4) kansallinen rahapolitiikka
- Vapaa liikkuvuus osa EU:n perussopimusta, siksi oli luovuttava joko kiinteistä valuuttakursseista jäsenmaiden välillä tai itsenäisestä rahapolitiikasta
- Lopputuloksena Maastrichtin sopimus vuonna 1991 (Helmut Kohl, Francois Mitterand, Jacques Delors)

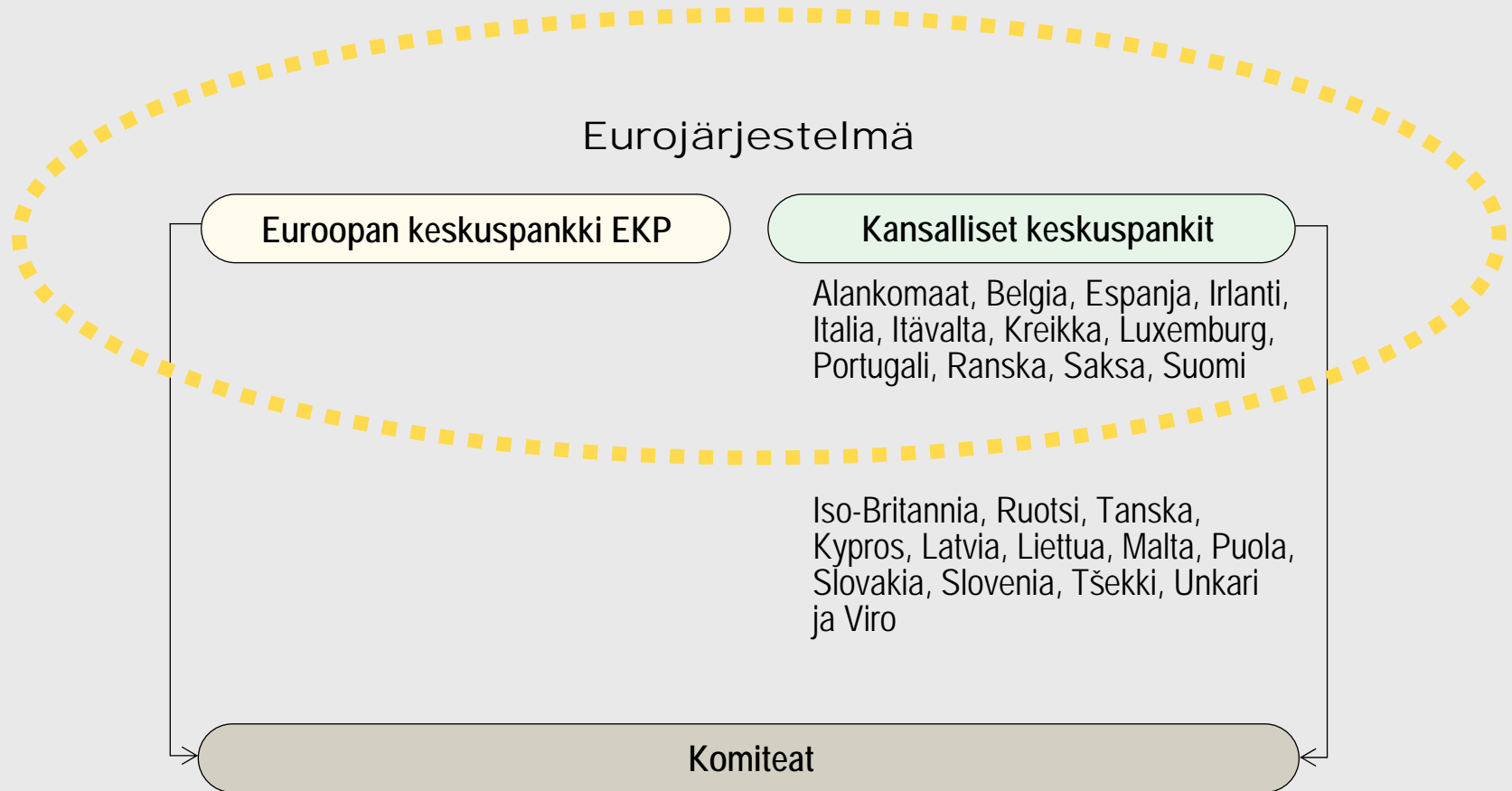

Euroalueen rahapolitiikka

- Päämääränä hintavakaus:
vuotuinen inflaatio lähellä kahta prosenttia,
mutta sen alapuolella
- Rahapolitiikasta vastaa eurojärjestelmä =
Euroopan keskuspankki ja euroalueen kansalliset keskuspankit
- Rahapoliittiset päätökset tekee EKP:n neuvosto
- Päätöksenteon pohjana on laaja analyysi euroalueen taloudesta

Euroopan keskuspankkijärjestelmä

Eurojärjestelmän päätöksentekuelimet

EKP:n neuvosto, kokoontuu Frankfurtissa 2 kertaa kuukaudessa

EKP:n johtokunta + eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien pääjohtajat
Eurojärjestelmän päätöksenteko (mm. rahapolitiikka)

EKP:n johtokunta, pysyvästi Frankfurtissa

EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja ja neljä muuta jäsentä
**Neuvoston kokousten valmistelu, päätösesitykset, päätösten toimeenpano,
EKP:n juoksevat asiat**

Päätöksenteko EKP:n neuvostossa

- Kansalliset edut vs. yhteinen etu?
 - enemmistöpäätökset (yksinkertainen enemmistö)
 - jokaisella jäsenellä yksi ääni
- päätökset parhaaseen mahdolliseen tietoon perustuvia (wisdom-based):
 - *tavoitteena koko euroalueen etu*
 - keskuspankkien pääjohtajat neuvoston jäseniä henkilöinä eikä oman keskuspankkinsa edustajina
 - Hans Tietmeyer 1998: nimikylttiin Tietmeyer, ei Bundesbank
 - kaikki keskittyvät yhteen ongelmaan kerrallaan, etsitään siihen paras ratkaisu
 - pohjautuvatko päätökset yhden kansallisen keskuspankin etuun vai parhaaseen ratkaisuun euro-alueen kannalta?

Gertrude Tumpel-
Gugerell
Guy Quaden

Tommaso Padoa-Schioppa

Christian Noyer

Yves Mersch

Erkki Liikanen

Klaus
Liebscher

Otmár Issing

Axel A Weber
Nout Wellink

Vice-President
Lucas D
Papademos

President
Jean-Claude
Trichet

Secretary
Frank Moss

EU Commission
José Joaquín Almunia

Jaime Caruana

Vítor Constâncio

Antonio Fazio

Nicholas C Garganas

José Manuel
Páramo

John Hurley

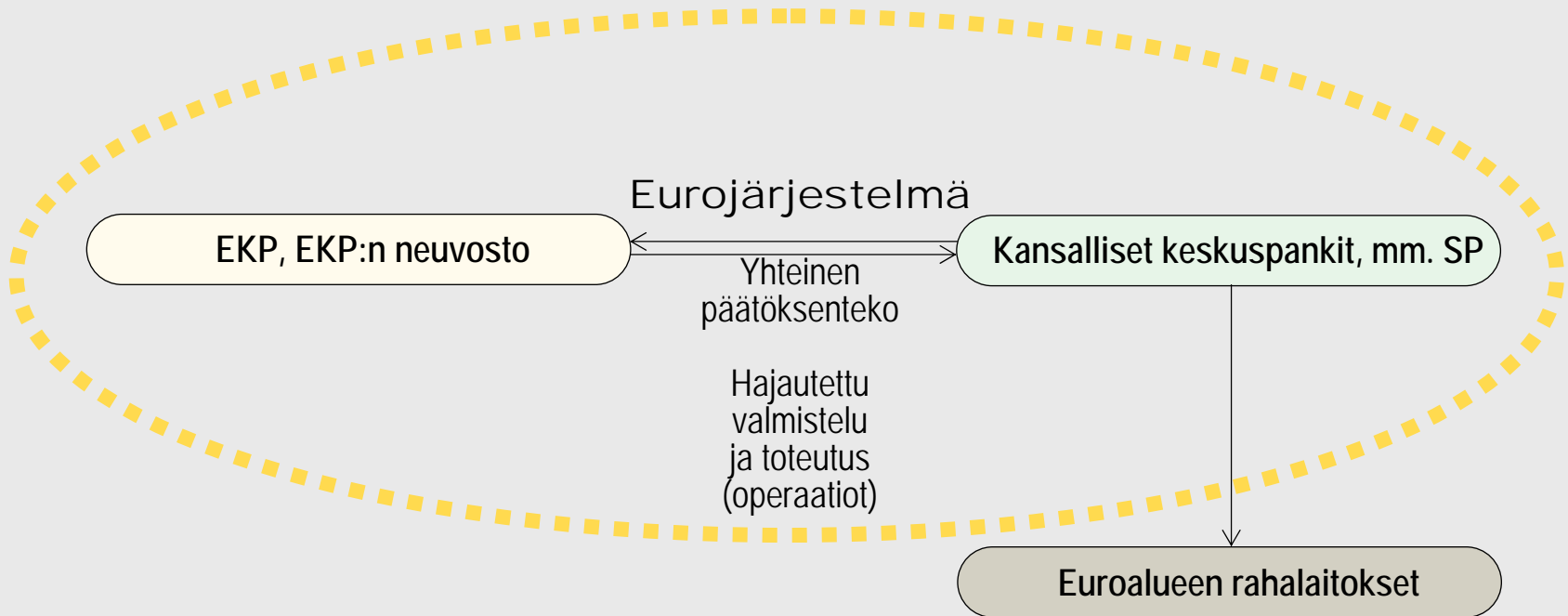
EKP:n neuvoston
istumajärjestys

EKP:n neuvoston jäsenet

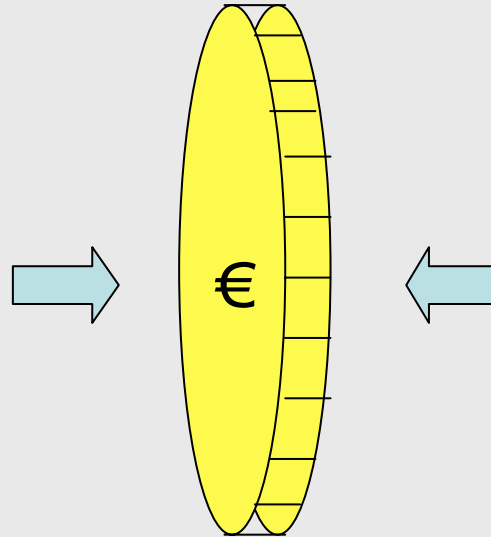
Euroalueen rahapolitiikan päätöksenteko ja toteutus

Eurojärjestelmän periaatteet

Riippumattomuus

- ei saa pyytää eikä ottaa vastaan ohjeita eikä määräyksiä ulkopuolisilta
- poliittiset tavoitteet eivät saa vaikuttaa

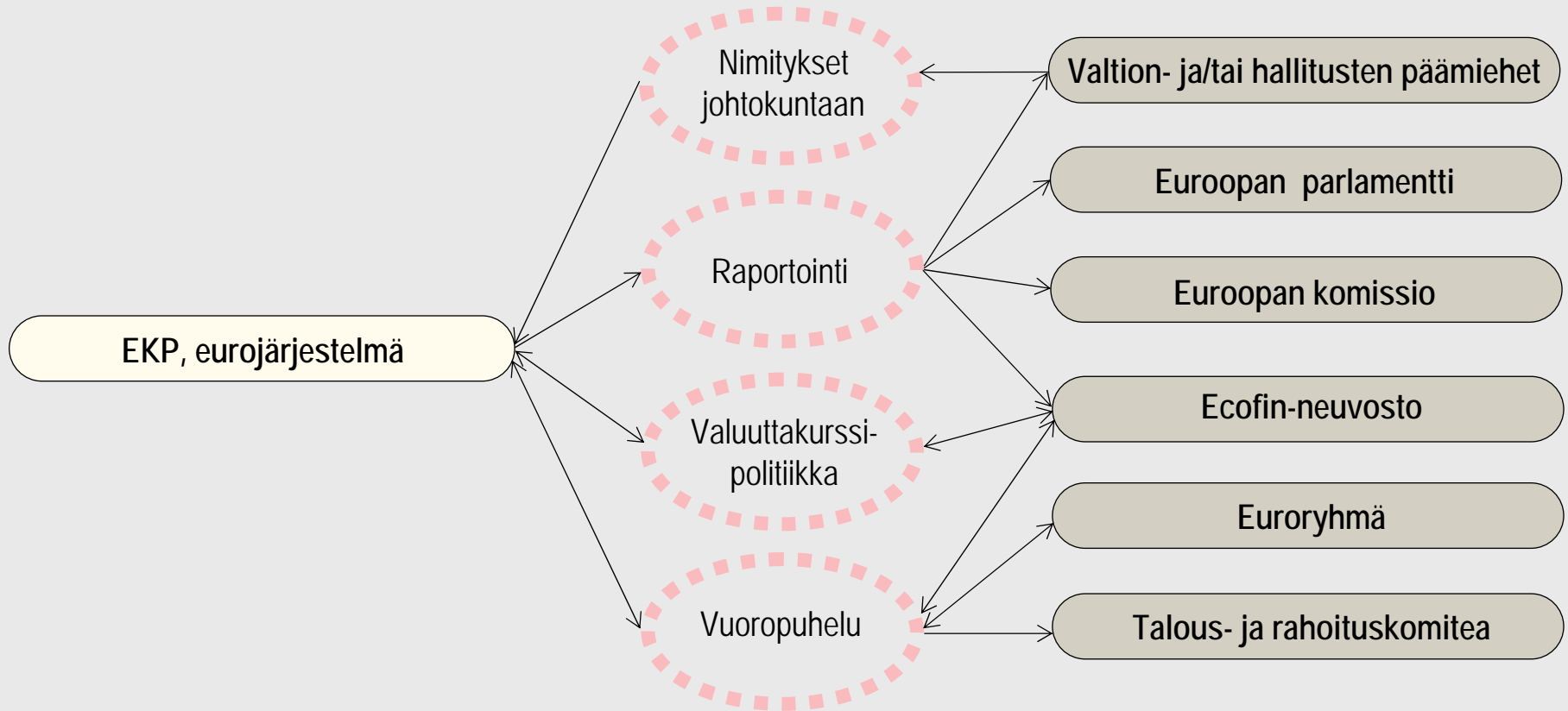
Tilivelvollisuus

- demokraattinen kontrolli
- raportointivelvollisuus Euroopan parlamentille
- vuoropuhelu muiden EU-instituutioiden kanssa

Avoimuus (transparency)

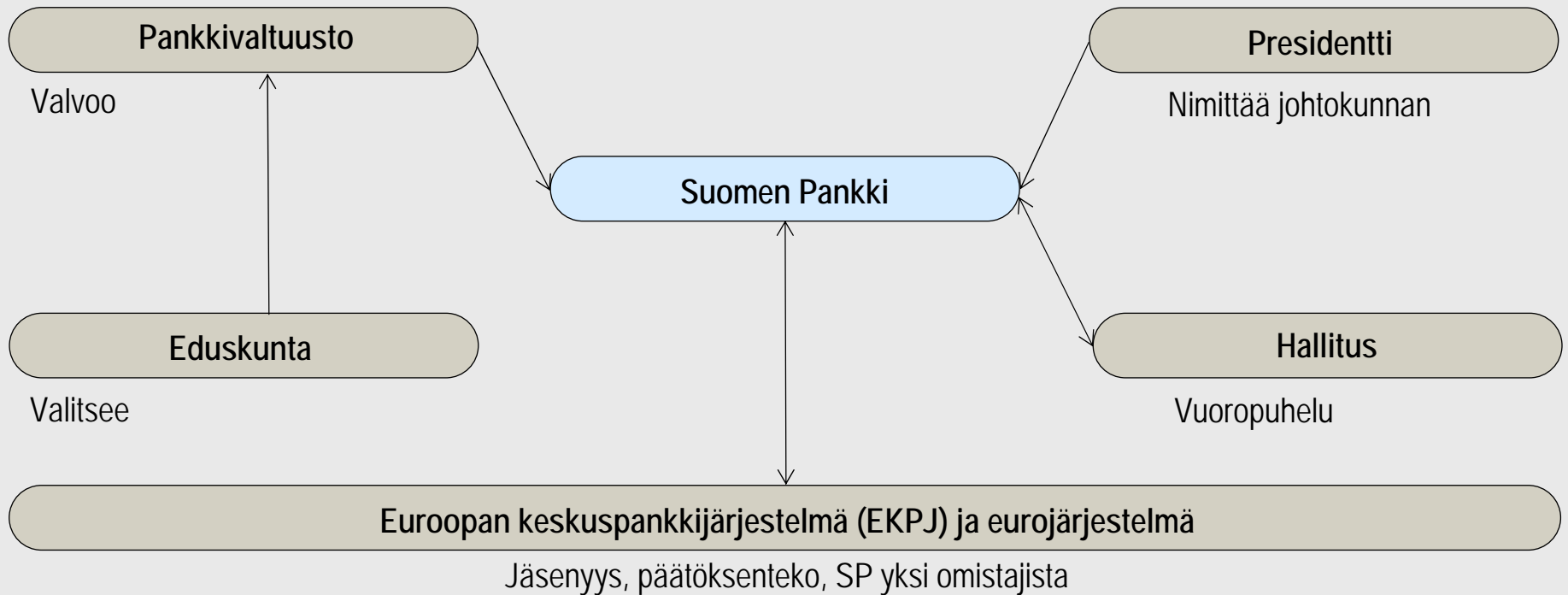

Suhteet EU:n toimielimiin

Suomen Pankin asema

Suomen Pankin toimintaympäristö ja päätehtävät

Kansallinen keskuspankki

Eurojärjestelmä

Kansainvälinen rahoitusjärjestelmä

Hintavakauteen tähtäävä rahapolitiikka

Tehokkaat ja vakaat rahoitusmarkkinat

Turvalliset maksujärjestelmät

Tehokas rahahuolto

Riittävä valuuttavaranto

Suomen Pankki on kaikissa tehtävissään vakauden rakentaja

Tulevaisuus: keskitys vai hajautus?

- Perusperiaate: keskitetty päätöksenteko, hajautettu toteutus
- Mitkä tehtävät toteutettava keskitetysti EKP:ssä, mitkä hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa?
 - sama keskustelu myös USA:ssa Fedin alkuvuosina
- Keskuspankeilla myös eurojärjestelmän ulkopuolisia tehtäviä
 - rahoitusmarkkinoiden yleisvalvonta, tarvittaessa hätärahoitus
- Läheisyysperiaate (subsidiarity) *ei ole* sama asia kuin hajauttaminen (decentralisation)
 - läheisyys: kansallinen keskuspankki itse/yksin vastuussa
 - hajauttaminen: keskuspankki toteuttaa EKP:n toimeksiannosta

Miten EKP:n neuvosto poikkeaa muista eurooppalaisista instituutioista?

- EKP:n neuvostossa 18 jäsentä, komissiossa ja EU:n ministerineuvostoissa 25 jäsentä; EKP:n neuvosto pienin elin EU:n piirissä
- Esityslista keskittynyt, mahdollistaa asioiden perusteellisemmän valmistelun ja käsittelyn
- Työkieli englanti, tulkkaus järjestetään tarvittaessa, lisää joustavuutta päivittäisessä työssä
- komissiossa ja Coreperissa 3 kieltä, ministerineuvostoissa jopa 21 kieltä
- EKP on uusi instituutio, vailla yhteisen perinteen taakkaa/etua